

Missä autuaimmat metsästysmaat?¹

Taannoisten TV-uutisten mukaan »neuvotteluasetelmat näyttävät nyt jonkin verran valoisimmilta». Kymmenen uutiset kertoivat, että jossakin eletään »yhä epävakaimmissa tunnelmissa». Radion

¹ Julkaistu Suomen Kuvalehden numerossa 40/1986.

Kielemme käytäntö

aamun peilissä taas eräs valtiotieteen tohtori sanoi Tukholman ETY-kokouksessa aikaansaadun sopimuksen vaikuttavan mm. siten, että »sotilaalliset toimet tulevat läpinäkyvimiksi». Näissä kaikissa on sellainen kielivirhe, joka on nykyään hämmästyttävän yleinen. Niissä on superlatiivi (valoisimmilta, epävakaimmissa, läpinäkyvimiksi), kun pitäisi olla komparatiivi. Neuvotteluasetelmat voivat näyttää *jonkin verran valoisammilta*, ja voidaan elää, jos kerran pakko on, *yhä epävakaimmissa tunnelmissa*. Sotilaalliset toimet taas voivat tulla *läpinäkyvämmiksi*.

Esimerkit olivat televisiosta ja radiosta, joita kuunnellessa huomio kovin helposti kiintyy tuollaisiin asioihin. Mutta kyllä samaan virheeseen nykyään törmää yhtenäen muuallakin. Eräs iltapäivälehti kirjoittaa: »Pian amerikkalaiset mallit tulivat suosituimmiksi kuin englantilaiset.» Todellisuudessa he ehkä tulivat *suosituimmiksi kuin toiset*, eivät »suosituimmiksi». Erään kirjailijan tekstin mukaan taas »vahvistui päätös kisan päästämisestä autuaimmille metsästyksmaille». Tuskin oli kysymys kaikkein autuaimmista, tarkoitettiin kai vain autuampia kuin silloiset. Tuttu sanontahan on, että joku intiaani lähtee *autuaimmille metsästyksmaille*. Toinen kirjailija taas arvostelee TV-lähetyksiä näin: »Kerta kerralta ohjelmat ovat tulleet *yhä samanlaisimmiksi, jonninjoutavimmiksi ja nopeatempoisimmiksi*.» Kun kerran edellä on sana *yhä*, pitäisi tietenkin käyttää komparatiivia: *samanlaisemmiksi, jonninjoutavammiksi, nopeatempoisemmiksi*. Virhe on todella levinnyt laajalle, kun sitä eivät välttä edes kirjailijat, joiden sentään pitäisi olla kielenkäytön ammattilaisia.

Jospa koettaisimme painaa mieleen, että sanat *kuin, yhä, aina, vielä ja paljon* liittyvät komparatiiviin, eivät superlatiiviin. Siis: He ovat *suosituimpia kuin* nuo toiset (ei »suosituimpia kuin»). Ohjelmat tulevat *yhä jonninjoutavammiksi*. Ryöstöt käyvät *aina röyhkeämmiksi ja röyh-*

keämmiksi (ei »aina röyhkeimmiksi»). Tytöt ovat aina olleet kauniita, mutta nykyään he ovat *vielä* (tai *paljon*) *kauniimpia* (ei »kauneimpia»).

Ohimennen mainitsen tavallaan päinvastaisen virheen: »Kilpailun jälkeen voittajat olivat mitä onnellisempia.» Tässä pitäisi tietenkin olla superlatiivi: *mitä onnellisimpia*. Toisaalta on muistettava, että sanapari *mitä – sitä* vaatii komparatiivia: *Mitä parempia* tuloksia on saavutettu, *sitä onnellisempia* voittajat ovat.

Palaan vielä tämän jutun pääasiaan, superlatiivin virheelliseen käyttöön komparatiivin asemesta. Virheen syyt ovat kyllä nyt esille tulevassa tapauksessa aivan erilaiset kuin edellisissä, mutta silti se sopii tässä yhteydessä esille otettavaksi. Maamme-laulun loppusäkeet, jotka ovat – tai joiden ainakin pitäisi olla – meille kaikille hyvin tutut, kuuluvat:

ja kerran laulus, synnyinmaa,
korkeemman kaiun saa.

Siinä on komparatiivi *korkeemman*, mutta kuinka usein kuuleekaan laulettavan virheellisesti »korkeimman kaiun». Runebergin alkuperäiset säkeet kuuluvat:

och högre klinga skall en gång
vår fosterländska sång.

Tässä on komparatiivi, jota aivan oikein vastaa komparatiivi edellä siteeratussa Paavo Cajanderin suomennoksessa. Emmehän me suomalaiset ole niin mahdavia, että sanoisimme oman maamme laulun saavan maailmassa kaikkein korkeimman kaiun.

Cajanderin suomennos on kansallislaulumme virallinen suomalainen sanamuoto, jota tietenkin laulettaessa käytetään. Uudempi Otto Mannisen suomennos olisi tässä kohden parempi ja selvempi:

ja korkeamman kaiun saa
sun laulus, synnyinmaa.

Mutta Cajanderin tekstiä tullaan luultavasti edelleenkin käyttämään. Muoto *korkeemman* on hiukan vanhahtava, mutta ei kai sen muistaminen ole ylivoimaista. Se on komparatiivi, jota ei saa sekoittaa superlatiiviin.

OSMO IKOLA